

I. REFLEKSJA

Podsumowanie/ewaluacja/refleksja to trzy słowa często używane w trakcie trwania projektu. Być może dla niektórych z Was pojęcia te były wręcz nadużywane. Znamy ich wagę, rozumiemy znaczenie dla grupy i projektu. Jednak przyjrzyjmy się im jeszcze raz. Warto, gdyż zmieniła się diametralnie sytuacja, i nasza grupa. My już nie realizujemy projektu. Jednak to co zostało wypracowane, warto utrwalić i zachować. A proponowane przez nas działanie, być może pozwoli na wyciągnięcie wniosków, przeanalizowania trudnych sytuacji i pomoże we wspólnym ich rozwiązaniu. Już na chłodno i z dystansu. Nie bójmy się tego, to nie devaluuje naszej pracy, osiągnięć i sukcesów. Chcemy aby ostatnia ewaluacja, refleksja i podsumowanie dotyczyła poprawy komunikacji. Zarówno w obszarze rozwiązywania konfliktów jak i udzielaniu pozytywnej informacji zwrotnej. To jest ważne. Być może w wirze pracy zabrakło na to czasu, lub pojawiły się ważniejsze wyzwania. Teraz, po projekcie możemy zwolnić i zatrzymać, spróbujmy, to tylko wzmocni to co osiągnęliśmy w trakcie realizacji projektu „Zgodnie z Naturą”.

Przedstawiamy trzy zadania, przewidziane na 45 minut, jesteśmy świadomi że grupy projektowe są w różnym wieku i dla części z nich wszystkie trzy proponowane aktywności zajmą więcej czasu. Dlatego też wybierzmy to co da najwięcej naszej grupie.

1. ZADANIE REFLEKSJA, OD CZEGO SIĘ ZACZYNA „DRAKA W SKLEPIE” (15 MINUT)

Materiały: cukierki, lub inne atrakcyjne łakocie lub drobiazgi

Często napięcie w grupie lub wręcz konflikt to objaw braku lub złej komunikacji. Być może zabrakło kluczowych pytań. Które zapobiegły by narastaniu poczucia krzywdy lub niesprawiedliwości.

Z grupy wybierzmy 2-3 osoby. W wyborze możemy zastosować losowanie lub posłużyć się osobistymi preferencjami. Wybrańcy będą „sprzedawcami”. Dajmy im cukierki, najlepiej tyle żeby dla każdego członka grupy przypadał 1 lub 2. Ustalmy z nimi, że rozdają cukierki co drugiej lub trzeciej osobie. Ważne aby nikt inny się o tym nie widział. Następnie rozpoczynamy „sprzedaż”. Grupa ustawia się w ogonku. Ci którzy dostali cukierki, mogą odejść na bok, lub jeśli dysponujemy większym zapasem cukierków mogą wrócić do ogonka. Zadanie przerywamy gdy wszyscy otrzymają cukierek, lub gdy poziom frustracji w grupie uniemożliwi realizację zadania.

Podsumowanie to najważniejsza część tego zadania. Usiądźmy w kręgu i omówmy zaistniałą sytuację. Sprawdźmy co budziło największą frustrację, co było najtrudniejsze dla sprzedawców/sprzedawczyń i klientów/klientek. Dlaczego reakcje były takie a nie inne. Możemy posłużyć się następującymi pytaniami:

- Co było najtrudniejsze w zadaniu?
- Co wydawało się nie sprawiedliwe?
- Co budziło największą złość?
- Czemu zareagowałaś/zareagowałeś w ten sposób?
- Kto odpowiada za niesprawiedliwość?

Tu, jeśli wcześniej grupa nie rozwiązała zagadki systemu rozdawania cukierków możemy go zdradzić. Gdy znamy już emocje i odczucia grupy. Spróbujmy sprawdzić czy grupa ma pomysł jak nie doprowadzać do podobnych sytuacji w przyszłość. Co jest tu ważne? Na końcu, jeśli grupa czuje jeszcze moc i chęć, przełożmy to co osiągnęliśmy na projekt. Zapytajmy lub wróćmy pamięcią do podobnych sytuacji. Sprawdźmy czy uczniowie i uczennice pamiętają podobne sytuacje. Czy teraz,

mogą spróbować znaleźć to czego wtedy zabrakło. Być może zabrakło wiedzy o zasadach, głębszych pytań definiujących sytuację, lub po prostu zrozumienia?

2. PODSUMOWANIE DOBRZYCH SŁÓW

Materiały: karteczki samoprzylepne, długopisy lub mazaki

Każde podsumowanie obejmuje nasze słabe i mocne strony, a także sposoby ich rozwiązania. W poniższym zadaniu chcielibyśmy dać grupie szansę na wypowiedzenie się na temat mocnych stron. Chcemy wzmocnić i pomóc, tak żeby członkowie grupy czuli się ważni, potrzebni i dumni. Bo mówienie sobie dobrych rzeczy jest trudne. O wiele łatwiej przychodzi nam mówienie o niedostatkach, błędach. Zarówno w konstruktywnie jak i nie.

Rozdajmy grupie samoprzylepne karteczki i coś do pisania (długopis, mazak). Każdy z grupy przykleja sobie na plecach karteczkę. Następnie poprośmy aby każdy każdemu na karteczce napisał kilka słów.

Odpowiedz na pytanie:

- Najbardziej cenię cię za...
- Najbardziej podobało mi się gdy w projekcie zrobiłeś...
- Cieszę się że pracowałeś ze mną w projekcie bo dzięki tobie...

Możemy umieścić swoje pytanie. Ważne żeby odpowiedź na nie mówiła o pozytywnym wkładzie w pracę grupy. Jeśli uczniowie i uczennice mają problem z zapamiętaniem pytań, lub grupa po prostu tego potrzebuje, zanim przykleimy karteczki na plecy napiszmy te pytania na nich.

Zachęcamy aby opiekun/opiekunka grupy brał czynny udział w tym ćwiczeniu. Dla grupy będzie to na pewno ważne wydarzenie.

To zadanie ma wzmocnić członków grupy. Ma przypomnieć ich wkład i zaangażowanie. A przede wszystkim pokazać że każdy ma wkład w sukces grupy. Przypomnijmy uczniom i uczniom że sukces grupy to ich wkład i praca. Powiedzmy że nie ma gorszych lub lepszych członków grupy, bo każdy jest ważny. Jeśli ktoś o tym zapomni, niech wyciągnie karteczkę z zadania i przeczyta to co inni członkowie/członkinie grupy myślą o jego zaangażowaniu.

3. ZADANIE EWALUACJA „CO TERAZ MOŻNA ZROBIĆ INACZEJ” (15 minut)

Materiały: dywan

Wiadomo że perspektywa czasu przynosi nowe doświadczenia zawsze wtedy pojawia się niepokój że można było coś zrobić inaczej, czyli najczęściej lepiej. To normalne. Nie bójmy się tego. Bo upływający czas to również nowe doświadczenia i nowa perspektywa. Nie skreślajmy tego co osiągnęliśmy. Ale sprawdźmy co na tu i teraz mogliśmy zrobić inaczej

To zadanie będzie najtrudniejsze, choć jego formuła jest najłatwiejsza. Usiądźmy w kręgu. Wspólnie z uczniami wybierzmy trzy rzeczy, aspekty projektu z których jesteśmy najbardziej dumni lub które wymagały od nas najwięcej wysiłku. Aby ich nie zapomnieć możemy je spisać. Jeśli w grupie nie ma wspólnego zdania co do wyboru 3 konkretnych rzeczy, wypiszmy więcej. Chodzi o to żeby każdy uczeń lub uczennica czuła się związana z tym co wypisaliśmy.

Następnie czas na najtrudniejsze pytania:

- Co teraz, bogatsi o wiedzę i doświadczenia mogliśmy zrobić inaczej?

- Co można poprawić?
- Co jest super, i czego nie da się poprawić?

PozwólmY aby każdy wyraził swoje zdanie. Dajmy prawo grupie do różnic w zdaniu i sporów. Zaznaczmy że nie chodzi tu o pokazanie że nasza praca w projekcie jest bez znaczenia. Jest odwrotnie. Nie zapominajmy o tym co zrobiliśmy i co wspólnie osiągnęliśmy. Bo to da się powtórzyć. Zrobić to jeszcze lepiej! No i koniecznie, zwróćmy uwagę na to że jeśli ktoś ma inne zdanie niż my, nie oznacza że albo ja albo on jest gorszy. Każdy pogląd się liczy, bo każdy prowadzi nas do wspólnego sukcesu. Zadbajmy o to aby każdy mógł się wypowiedzieć przynajmniej raz. Szczególnie zwróćmy uwagę na członków i członkinie grupy które na co dzień są ciche i wycofane.

Powtórz najważniejsze wątki. Tak aby nie zniknęły w wrzawie dyskusji:

- Dyskusja nad osiągnięciami nie oznacza że je przekreślamy.
 - To że teraz możemy coś zrobić lepiej, nie oznacza że zrobiliśmy coś źle wcześniej.
 - Każdy ma prawo do swego zdania, a każdy głos jest tak samo ważny.
- Sztuką jest umieć wyciągać wnioski z porażek ale i sukcesów.

